

Lapin liitto

info(at)lapinliitto.fi

PELKOSENNIEMEN KUNNAN LAUSUNTO LAPIN LIIKENNEJÄRJESTELMÄSUUNNITELMASTA 2040

Lapin liitossa on valmistunut Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040 -luonnos. Lapin liiton hallitus hyväksyi 14.12.2020 liikennejärjestelmäsuunnitelman raporttiluonnoksen lähetettäväksi lausunnoille. Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelma tähtää vuoteen 2040. Liikennejärjestelmäsuunnittelussa tarkastellaan liikenneväylien, henkilö- ja tavaraliikenteen sekä liikennettä ohjaavien järjestelmien muodostamaa kokonaisuutta. Suunnitelman laatimista on ohjannut Lapin maakunnallinen liikennejärjestelmätyöryhmä. Työ- ja ohjausryhmän edustajana Itä-Lapista on toiminut Itä-Lapin kuntayhtymän johtaja Dina Solatie.

Pelkosenniemen kunta toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Pelkosenniemen kunta pitää tärkeänä, että Valtatietä 5 kehitetään korkeatasoisena valtatieenä osana koko tien kehittämistä välillä (Kuusamo–) maakunnan raja–Sodankylä. Valtatielle taataan sujuvat ja turvalliset ajo-olosuhteet kaikkina vuodenaikoina. Valtatie 5 nostetaan osaksi Suomen maanteiden runkoverkkoa. Perusteena on alueen tehdas- ja kaivoshankkeiden vaikutus lisääntyvien raskaanliikenteen kuljetusten muodossa Pelkosenniemen alueen liikenneturvallisuuteen ja niihin liittyvät toimenpiteet. Erityisenä perusteena usean kilometrin mittainen kirkonkylän nauhamainen kylärakenne, jossa talot sijaitsevat hyvin lähellä valtatie 5:sta. Kirkonkylän keskeltä halkova rekkaliikenne tekee tiestä vaarallisen ja jatkuva tärinä ja melu rasittaa asukkaita. Lisäksi Pelkosenniemen kunnan alueella erityisiä riskialueita ovat vt 5:n varrelle sijoittuvat kylät ja risteysalueet.

Pelkosenniemen kunnalla oli joulukuussa 2020 tapaaminen Lapin ELY-keskuksen ylijohtaja Jaakko Ylinamman kanssa. Isona kokonaisuutena Ylinammalle esitettiin huoli tehdas- ja kaivoshakkeiden vaikutuksesta koko Pelkosenniemen alueen tieverkkoon ja erityisesti kirkonkylälle. Vt 5:n heikko kunto kirkonkylän kohdalla sekä liikenteen nopeus aiheuttavat ongelmia jo nykyisellään.

Lisäksi on odotettavissa, että alueen matkailu tulee tulevaisuudessa huomattavasti lisääntymään, jolloin hyvien ja turvallisten liikenneyhteyksien olemassaolo korostuu entistä enemmän. Valtatie 5 ja siitä alemmitasoisten alueen teiden liikenteen sujuvuus ja turvallisuus ovat matkailun ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten kannalta oleellinen asia. Myös näiden liittyvien teiden peruskorjaus ja ylläpitäminen tulee huomioida liikennejärjestelmän rahoituksessa.

Vt. 5:n nykytilaa ja kehittämistarpeita välillä Pelkosenniemi–Kemijärvi on kirjattu Liikenneviraston, Lapin ELY-keskuksen ja Lapin liiton raporttiin Soklin kaivoksen liikenneyhteydet, toimenpideselvitys (Sito Oy 2015). Lapin ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue suunnittelee uuden 13 km tieyhteyden rakentamista välille Kemijärvi–Varrio–vt. 5. Hankkeessa rakennetaan uusi, Kemijärven keskustan ja Perävaaran kylän asutuksen kiertävä tieyhteys Kemijärven Patokankaan terminaalilta Varrion kohdalle, johon rakennetaan Kemijoen ylittävä silta ja tieyhteys. Uuden tieyhteyden rakentaminen mahdollistaa sen, että pohjoisesta tulevan mahdollisen puutavara- ja rikasteliikenteen ei ole tarpeen kulkea Kemijärven taajaman kautta.

Edellä mainitun sillan ja tieyhteyden valmistuminen lisää liikennettä Pelkosenniemen keskustan eteläpäähän, kun myös itäpuolentien liikenne siirtyy 5-tielle. Pelkosenniemen kunta esittää, että vaihtoehtoisesti raskasliikenne, kuten malmi- ja puukuljetukset, tulisi ohjata Pelkosenniemen kirkonkylän kohdalla Kemijoen itäpuolelle. Tämä tulee huomioida Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelmassa 2040, valmisteilla olevassa maakuntakaavassa ja alueen infrahankkeita suunniteltaessa.

Vt. 5:ltä välillä Sodankylä–Pelkosenniemi ei löydy ajantasaisia nykytila- tai kehittämistarveselvityksiä. Väyläviraston päällysteiden ja siltojen kuntokartan mukaan yhteysvälin päällysteiden laatu vaihtelee erittäin hyvästä erittäin huonoon. **Tämän takia Pelkosenniemen kunta edellyttää lisäksi, että Vt. 5:ltä välille Sodankylä–Pelkosenniemi laaditaan ajantasainen nykytila- tai kehittämistarveselvitys, jossa otetaan huomioon Sakatin kuljetusten lisäksi Soklin kaivoksesta ja lisääntyvistä puutavarakuljetuksista aiheutuva huomattavasti kasvava liikennekuormitus.** Liikennemäärien kasvu tulee ottaa huomioon myös muissa liikenneturvallisuuden kannalta kriittisissä kohteissa, kuten Vuostimon risteuksen kohdalla, jossa valtatie 5:llä on etelän suunnasta huomattava risteävä matkailuliikenne Pyhätunturin suuntaan.

Pelkosenniemen kunta pitää parhaimpana logistisena ratkaisuna alueen mm. Sakatin malmikuljetuksille raideliikenteen kehittämistä siten, että Jäämeren radan linjaus Rovaniemeltä Kirkkoniemeeseen kulkee Kemijärven kautta Pelkosenniemelle ja edelleen Sodankylään, jolloin se sijoittuu maakuntakaavassa matkailun kehittämisalueelle sekä mahdollistaa ympäristöystävällisen matkailuliikenteen kehittämisen Pelkosenniemen vaikutusalueella. Tämä ratavaihtoehto palvelee ja tukee laajempaa yritysverkostoa ja matkailumäärää alueella.

Pelkosenniemen kunta yhtyy Itä-Lapin kuntayhtymän lausuntoon:

Keskeisimpiä suunnittelussa huomioon otettavia rakenteita lähtötilanteessa ovat sähköistetty rautatieyhteys Kemijärvelle, Kuusamon lentokenttä, valtatie 5, kantatie 82 sekä Sallassa sijaitseva kansainvälinen rajanylityspaikka. Nämä on nyt huomioitu hyvin suunnitelmassa.

Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on tehtävä toimenpideohjelma, jossa priorisoidaan kt 82:n parantaminen. On välttämätöntä parantaa kt 82:n rakenteellista kestävyyttä, liikenneturvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta. Akuuteimmat tarpeet ovat väleillä Vikajärvi-Kemijärvi ja Salla-Sallan raja-asema. Kt 82:n ja vt 5:n liikennemäärät alueella tulevat kasvamaan ja ovat jo kasvaneet mm. metsäteollisuuden, kaivosten ja matkailuliikenteen vuoksi merkittävästi. Kt 82:n raskaiden ajoneuvojen määrä on jo viime vuosien aikana kaksinkertaistunut. Tien varrella sijaitsee laaja puolustusvoimien Rovajärven harjoitusalue, jonka käyttö on ympärivuotista ja ympärivuorokautista. Ampumaleirien aikana raskas liikenne kasvaa moninkertaiseksi ja marssivat joukot sekä erikoiskalusto haittaavat kantatien liikennettä. Kantatie 82 on Pohjois-Suomen poikittainen kansainvälinen yhteys nelostieltä Kemijärven ja Sallan Kelloselän kautta Venäjän rajalle. Välillä Kemijärvi-Joutsijärvi kt 82 ja vt 5 kulkevat samalla kohtaa. Vikajärvi-Kemijärvi-Joutsijärvi tieosuus on merkittävä raskaanliikenteen yhteys raaka-aineiden kuljetuksille alueen teollisuuslaitoksille ja valmiille tuotteille.

Pitkistä etäisyyksistä ja arktisista olosuhteista johtuen Lapissa tulee kiinnittää erityistä huomiota perinteisten liikenneyhteyksien rinnalla myös tietoliikenneyhteyksien kehittämiseen. Kattava laajakaistaverkosto on tarpeen elinkeinoelämän ja palveluiden saatavuuden turvaamiseksi. Liikennesuunnitelmassa täytyy varautua myös Itä-Lapin tietoliikenneyhteyksien kehittämistarpeeseen. Kattavat laajakaistayhteydet puuttuvat alueelta, vaikka joissakin matkailukeskuksissa ja kuntakeskuksissa laajakaistaa on jo rakennettu.

Myös joukkoliikenne- ja taksipalveluiden saatavuuden turvaamiseen on syytä kiinnittää huomiota. Tämä voidaan toteuttaa luomalla esimerkiksi kunta- ja matkailukeskusten sisäisiä ja keskusten välisiä liikennetkaisuja ja tarkastelemalla niiden erilaisia rahoitusvaihtoehtoja sekä digitalisaation tarjoamien palvelualustojen käyttöönottoa turvallisten ja toimivien matkaketjujen aikaansaamiseksi.

PELKOSENNIEMEN KUNTA
Kunnanhallitus